

HET INBURGERINGSTRAJECT ALS OPSTAP NAAR EEN VERVOLGAANBOD NAAR WERK?

De doorstroom van inburgeraars naar VDAB in kaart gebracht

FACT SHEET | juni 2016

Peter De Cuyper (HIVA-KU Leuven)

Steunpunt Inburgering en Integratie

Het inburgeringstraject kan als een opstap beschouwd worden naar een vervolgaanbod in functie van werk, diploma of maatschappelijke participatie. Deze fact sheet gaat dieper in op het vervolgaanbod naar werk. Hoeveel inburgeraars stromen door naar een vervolgaanbod bij VDAB? Welk aanbod krijgen ze? Verschilt dit naargelang het profiel? In deze fact sheet brengen we hierover een aantal basisgegevens samen. Daarvoor baseren we ons op data van 25.262 inburgeraars die zich in de periode 2007-2010 hebben aangemeld bij het onthaalbureau.

1. INLEIDING EN METHODOLOGISCHE VERANTWOORDING

In deze fact sheet gaan we dieper in op het vervolgaanbod naar werk. Tot de decreetswijziging van 2013 werd gesproken van een primair en secundair gedeelte van het inburgeringstraject. De doelstelling van het *primaire* traject is het bevorderen van een grotere zelfredzaamheid. Het is een eerste opstap. Het inburgeringsdecreet voorziet dat elke nieuwkomer snel kan doorstromen naar een vervolgprogramma in functie van werk (= professioneel perspectief), diploma (= educatief perspectief) of maatschappelijke participatie (= sociaal perspectief). Het secundaire inburgeringstraject beoogt een volwaardige participatie van de personen van de doelgroep in de samenleving en biedt aan deze personen een vervolgtraject met het oog op hun levensloopbaan.

De secundaire trajecten bestaan in essentie uit de overdracht van de inburgeraar naar de reguliere voorzieningen. Binnen het secundair traject brengt de inburgeraar de keuze die hij of zij tijdens zijn loopbaanoriëntatie heeft gemaakt in de praktijk. Die keuze kan dus bestaan uit het zoeken naar werk, het volgen van een beroepsopleiding of vervolgcursussen Nederlands of het verder studeren. Op dit moment zijn er voornamelijk secundaire trajecten voorzien binnen VDAB. Ze worden 'inwerkingstrajecten' genoemd en bestaan uit jobbegeleiding en mogelijk andere onderdelen zoals aanvullende cursussen Nederlands of een beroepsopleiding. De secundaire inburgeringstrajecten zijn niet verplicht.

De cohorte waarop de analyses plaatsvinden (2007-2010) valt nog onder het inburgeringsdecreet van voor 2013. In het nieuwe inburgeringsdecreet wordt niet meer gesproken van 'secundaire trajecten'. De redenering is dat deze term verwarrend werkt, een 'traject' impliceert begeleiding, wat niet altijd het geval hoeft te zijn. Daarom wordt nu gesproken van een 'vervolgaanbod' (bij de reguliere voorzieningen) na het inburgeringstraject. Dit kan gepaard

gaan met trajectbegeleiding zoals bijvoorbeeld bij VDAB, maar dat hoeft niet, zoals bijvoorbeeld wanneer men verder Nederlands volgt bij een NT2-aanbodsverstrekker. Hoewel de terminologie verandert, verandert de idee van het inburgeringstraject als opstap naar een vervolgaanbod niet (De Cuyper & Gonzalez Garibay, 2013).

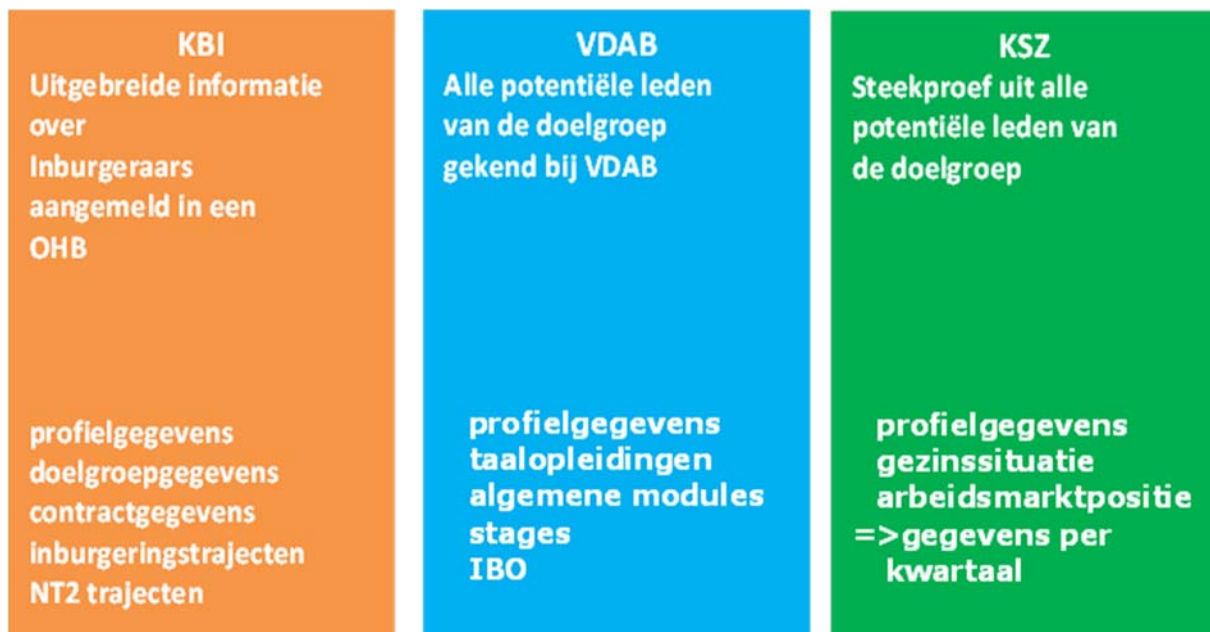
De monitoring en evaluatie van het huidige en vorige decreet beperken zich tot op heden tot het nagaan of de doelstellingen binnen het primaire traject worden behaald (bereik, aantal contracten, aantal attesten, etc.), maar gaan niet dieper in op de doorstroom naar een vervolgaanbod. In Meeus & De Cuyper (2016) werd daarom onder meer de doorstroom naar het vervolgaanbod NT2 in kaart gebracht, in deze fact sheet staat het vervolgaanbod bij VDAB centraal. In de Vlaamse Migratie en Integratiemonitor (Van den Broucke et al., 2015) werden al een aantal basisgegevens verstrekt, in deze fact sheet gaan we hier dieper op in. Meer specifiek staan volgende vragen centraal:

- Hoeveel inburgeraars stromen door naar een vervolgaanbod bij VDAB?
- Waaruit bestaat het vervolgaanbod waarnaar de inburgeraars doorstromen?
- Verschilt dit aanbod naargelang scholingsniveau, regio, CBE/CVO, perspectief en het al dan niet hebben van werk in het jaar van aanmelding?

2. BESCHRIJVING ONDERZOEKSPOPULATIE

2.1 Afbakening operationele populatie en steekproef

Voor de analyses baseren we ons in eerste instantie op de geïntegreerde dataset inburgering die werd samengesteld binnen het steunpunt I&I vanuit drie databronnen die informatie bevatten over de potentiële groep inburgeraars: de Kruispuntbank Inburgering (KBI), de databank van de Vlaamse dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) en de kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ). Deze dataset bevat volgende informatie:

De totale populatie van de KBI dataset bestaat uit alle personen die potentieel doelgroep inburgering zijn in de periode 01.01.2007 tot 31.12.2012. Dit zijn 314 792 personen. In het Vlaamse gewest worden mogelijke nieuwe inburgeraars maandelijks geselecteerd uit het Rijksregister. We spreken in dit kader van de potentiële doelgroep omdat deze doelgroep niet altijd overeenstemt met het beoogde doelpubliek. Zo bevatten de adressenlijsten bijvoorbeeld een aanzienlijk deel Nederlanders en minderjarigen die niet geacht worden zich aan te melden bij een onthaalbureau (zie De Cuyper & Wets, 2007; De Cuyper, 2010).¹ Van de potentiële doelgroep heeft ongeveer 40% zich aangemeld in een onthaalbureau (126 731 personen).

De totale populatie werd eerst afgebakend tot een operationele populatie. Meer specifiek namen we volgende inburgeraars mee:

- personen op beroepsactieve leeftijd, dus tussen de 18 en de 65 jaar;
- aangemeld tussen 2007 en 2012;
- er werd ook geopteerd om te selecteren op basis van verblijfsstatus en enkel personen te selecteren die mogen werken. Daarom werden bij kandidaat vluchtelingen enkel erkende vluchtelingen en subsidiaire beschermden weerhouden. Niet meegenomen zijn niet ontvankelijk verklaarde asielzoekers, aanvraag statuut mensenhandel, afgewezen asielzoeker

¹ In 2007 bijvoorbeeld bestond de potentiële doelgroep uit 46 195 personen, waarvan 10 458 Nederlanders en 15 114 minderjarigen.

met verlengd verblijf, asielzoeker meer dan 4 maand geleden en ontvankelijk verklaarde asielzoeker. Van deze groep weten we niet of ze mogen werken.

Deze keuzes werden gemaakt omdat de doorstroom naar de arbeidsmarkt in de diverse papers centraal staat.

In totaal werd de onderzoekspopulatie daarmee gereduceerd tot 85 363 inburgeraars. Uit deze populatie werd een niet probabilistische steekproef getrokken op de volgende variabelen: gekend bij VDAB, geslacht, nationaliteit, leeftijd (3 categorieën), onthaalbureau van aanmelding, al dan niet centrumstad en jaar van aanmelding. Het gaat om een 66% steekproef van 56 909 personen. Deze steekproef werd gekoppeld aan KSZ & VDAB data. Deze steekproef diende als basis voor diverse papers binnen de onderzoekslijn efficiëntie en effectiviteit van het steunpunt I&I. Voor een bespreking van de kenmerken van deze populatie verwijzen we naar Wets & De Cuyper (2016).

2.2 Afbakening cohorte

Op basis van bovenstaande steekproef werd de cohorte inburgeraars die centraal staat binnen deze paper verder afgebakend. De cohorte voor deze bijdrage omvat nieuwkomers die zich tussen 2007 en 2010 hebben aangemeld in een onthaalbureau en die in de mogelijkheid zijn om te werken. Onderstaand lichten we deze verdere afbakening door middel van verscheidene inclusie- en exclusiecriteria toe:

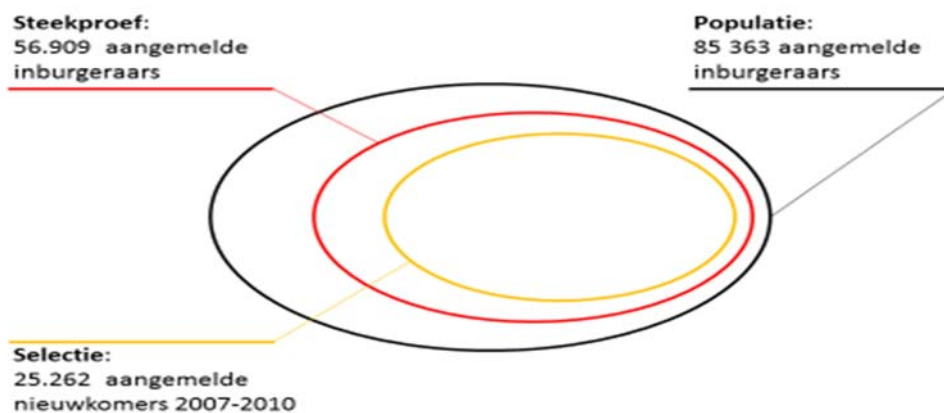
Nieuwkomers. Dit zijn personen die recent in Vlaanderen verblijven. De motivatie voor deze afbakening heeft volgende redenen. Vanaf 2007 wijzigde het beleid en werden ook oudkomers of personen die langer dan een jaar in Vlaanderen of Brussel wonen toegelaten tot de inburgeringstrajecten. Uit de evaluatie van het inburgeringsdecreet in de periode 2007-2009 bleek dat deze groep in bepaalde gevallen door VDAB werd doorgestuurd naar het onthaalbureau (OHB), vaak verplicht was en niet altijd even gemotiveerd (zie De Cuyper, 2010). Deze groep heeft dus een specifiek profiel, het meenemen van deze groep zou dus tot een vertekend beeld kunnen leiden. Bovendien is deze groep beleidsmatig minder relevant, in het nieuwe integratiedecreet van 2014 wordt immers de focus terug gelegd op nieuwkomers (zie De Cuyper & Gonzalez Garibay, 2013). Concreet betekent dit dat we de populatie afbakenen tot personen die maximum één jaar in Vlaanderen zijn vooraleer ze zich aanmelden in het OHB.

De populatie moet tot de doelgroep behoren van het beleid. In dit opzicht gaat het enkel om aangemelde nieuwkomers in het onthaalbureau die tot de doelgroep van het beleid behoren.

Aangemelde inburgeraars tussen 2007 en 2010. De peildatum met betrekking tot de VDAB data is juni 2013. Omdat een inburgeringstraject in principe maximaal één jaar mag duren, kunnen we ervan uitgaan dat inburgeraars met een professioneel perspectief één jaar na het tekenen van hun inburgeringscontract kunnen doorstromen naar VDAB. Anderzijds is het zo dat inburgeraars pas kunnen doorstromen naar VDAB vanaf ze een taalniveau 1.1 hebben behaald. Aangezien dit voor CBE cursisten gemiddeld 19 maanden duurt, hebben we ervoor geopteerd om een tweetal jaar doorlooptijd in acht te nemen en dus de cohorte af te bakenen tussen 2007 en 2010.

In totaal omvat de cohorte 25 262 personen. Onderstaande figuur stelt de afbakening grafisch voor.

Figuur 1 Grafische voorstelling van de in het onderzoek opgenomen (sub)groepen

Aantallen personen in de populatie, de steekproef, de weerhouden onderzoeksgroep en de bij VDAB gekende personen.

3. RESULTATEN

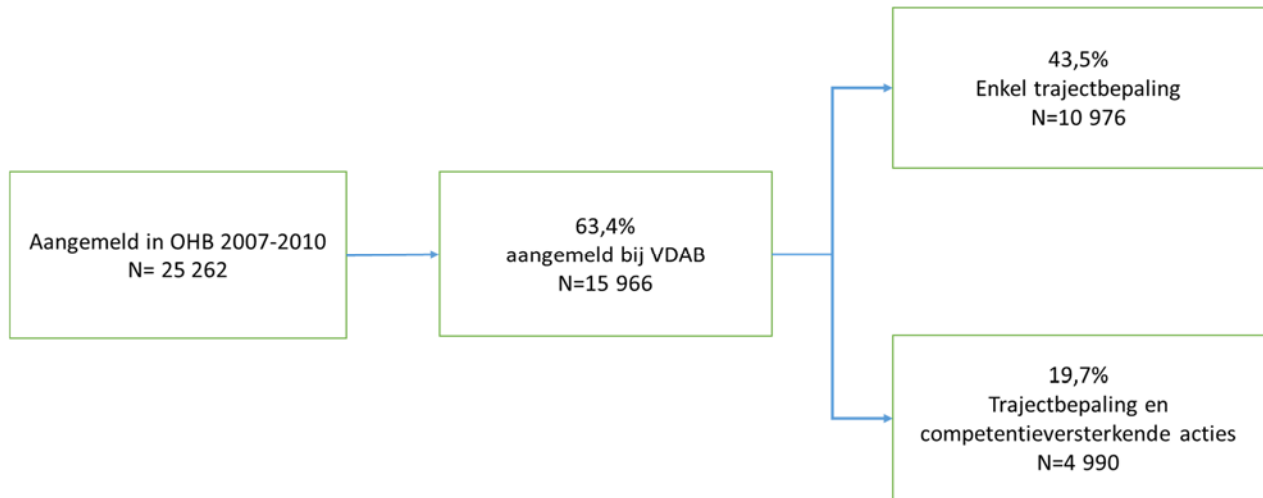
In wat volgt bespreken we de resultaten. We gaan eerst na hoeveel inburgeraars doorstromen naar een vervolgaanbod en uit wat dat vervolgaanbod bestaat. Vervolgens bekijken we deze resultaten naar jaar van aanmelding, scholingsniveau, NT2-aanbodsverstrekker, regio, perspectief en werkstatus. Tot slot beantwoorden we de vraag of het beleid anno 2007-2010 tegemoet kwam aan de doelstelling om inburgeraars met een professioneel perspectief ook effectief 'professioneel zelfredzaam' te maken.

3.1 Hoeveel inburgeraars stromen door naar VDAB en naar welke modules?

In de periode 2007-2010 kon in het VDAB aanbod een onderscheid worden gemaakt tussen de modules trajectbepaling/diagnose en modules waar competentieversterkende acties centraal staan. Deze competentieversterkende acties worden ingedeeld in een aantal clusters: sollicitatietraining, beroepsopleiding, taalopleiding, versterking algemene arbeidsmarktcompetenties en opleiding op de werkvloer (stage, IBO, ...). Alle werkzoekenden krijgen minimum een module trajectbepaling. Op basis daarvan wordt het traject bepaald dat naargelang de behoeften van de werkzoekende uit een aantal competentieversterkende modules bestaat.

In onderstaande figuur is de doorstroom naar dit aanbod in kaart gebracht.

Figuur 2 Doorstroom naar VDAB

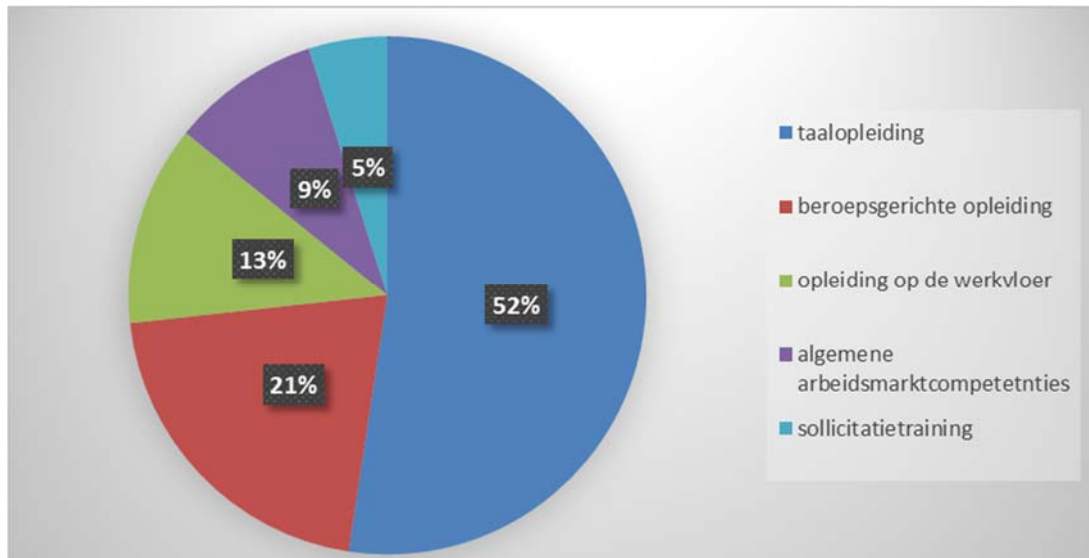

Uit de figuur blijkt dat 63,4% van alle aangemelde nieuwkomers in de periode 2007-2010 ook binnen het VDAB databestand bekend te zijn. Zij hebben minimum een module 'trajectbepaling' doorlopen. Opvallend is wel dat slechts 19,7% van de totale populatie aangemelde nieuwkomers in het OHB doorstroomt naar competentieversterkende modules, voor de overige 43,6% is dit niet het geval. Als we dit herberekenen op de populatie van aangemelde nieuwkomers bij VDAB (N=15 966), dan blijkt 31,2% door te stromen naar een competentieversterkende actie, bij 68,7% blijft de begeleiding beperkt tot een trajectbepaling.

Een mogelijkheid zou kunnen zijn dat deze laatste groep een traject krijgt aangeboden zonder competentieversterkende acties maar met begeleidingsgesprekken. Ook dit blijkt slechts voor een vijfde van deze groep het geval te zijn. Zij krijgen minimum één begeleidingsgesprek aangeboden, voor 40% van deze groep blijft het ook bij 1 gesprek.

Van de inburgeraars die competentieversterkende acties volgen (n=4 990), blijkt 28% meer dan 4 modules te volgen. De gemiddelde duurtijd van een traject voor de groep die competentieversterkende acties volgt, is 30 maanden (mediaan van 27 maanden). In figuur 3 is de verdeling naar eerst gevolgde module terug te vinden, berekend op de populatie die een competentieversterkende module heeft gevolgd.

Figuur 3 Verdeling eerst gevolgde module bij VDAB in %, cohorte 2007-2010 die een competentieversterkende module heeft gevolgd

N=4 990, peildatum juni 2013.

Uit deze grafiek blijkt dat de eerste module voor het merendeel van de cursisten uit een taalmodule blijkt te bestaan. Voor ongeveer 50% van de werkzoekenden is de eerst gevolgde module een taalmodule, voor 21% is dit een beroepsopleiding. Opleiding op de werkvloer (stages, IBO, ...) en zeker sollicitatietraining komen minder voor als eerste module. Dit is niet onlogisch. De trajecten waren in de periode 2007-2010 grotendeels sequentieel opgebouwd: eerst een taalopleiding, dan een beroepsopleiding, dan een sollicitatietraining en dan eventueel een stage of IBO. Daarom zijn we meer specifiek nagegaan in welke mate één van de eerste vier gevolgde modules een beroepsopleiding of een taalopleiding was. Op de totaal aangemelde populatie blijkt het aantal beroepsopleidingen dan te verdubbelen van 4% naar 8,3%, de stijging in de participatie aan taalopleidingen is minder groot van 10 naar 12,1%. Dit is logisch, taalopleidingen zijn vaak één van de eerst gevolgde modules en soms noodzakelijk om naar beroepsopleidingen te kunnen doorstromen.

3.2 Verschilt de doorstroom naar achtergrondvariabelen?

In wat volgt splitsen we de data uit naar een aantal variabelen. Meer specifiek gaat het om perspectief, regio, opleidingsniveau en naargelang men binnen een CVO/CBE zijn beroepsopleiding is gestart. Daarbij wordt telkens nagegaan of men (1) gekend is bij VDAB (2) minimum één competentieversterkende module heeft gevolgd (3) loopbaanoriëntatie (LO) heeft gevolgd (4) een taalmodule heeft gevolgd (5) een beroepsopleiding heeft gevolgd.

Omdat de focus van deze fact sheet ligt op de doorstroom van inburgeraars naar VDAB en niet zozeer op stromen binnen VDAB, opteren we om de percentages te berekenen op totale populatie van aangemelde inburgeraars in het OHB.

Jaar van aanmelding in het OHB

In tabel 1 is de doorstroom terug te vinden naar jaar van aanmelding in het OHB.

De variabele *doorstroom* is daarbij de som van de variabelen 'enkel trajectbepaling' en 'trajectbepaling + extra module'. Indien men een trajectbepaling + extra module volgt, zijn we nagegaan of één van die modules taalopleiding of beroepsopleiding is. Omdat we maar informatie hebben over de vier eerst gevolgde modules en 28% meer dan 4 modules blijkt te volgen, hebben we enkel informatie opgenomen over de modules die vrij vroeg in het traject voorkomen, namelijk taalopleiding en beroepsopleiding, met daarbij de kanttekening dat participatie aan beroepsopleidingen waarschijnlijk nog onderschat wordt.

In de tabel hebben we ook Loopbaanoriëntatie opgenomen. LO maakt nog deel uit van het primaire traject, de variabele 'trajectbepaling + extra module' is dus *exclusief LO*.

Als we naar tabel 1 kijken, dan blijkt de doorstroom doorheen de jaren af te nemen: van 66% in 2007 naar 60,2% in 2010. Eerder wezen we al op een shift in de plaats en rol van VDAB in het traject: in 2005 werd iemand die wilde werken quasi automatisch en onmiddellijk naar VDAB doorgestuurd, vanaf 2007 werd VDAB als één van de mogelijke opties gezien, deze trend lijkt zich verder te zetten (zie De Cuyper, 2010). Dit vertaalt zich in een beperktere participatie aan competentieversterkende modules. Opmerkelijk is wel dat ook de participatie aan competentieversterkende modules afneemt als we deze berekenen op de doorgestroomde groep. Van 33,4% in 2007 en 2008 tot 29% in 2009 en 2010.

Tabel 1 Doorstroom naar VDAB, naar jaar van aanmelding in %, cohorte 2007-2010

	Doorstroom (***)	Enkel traject- bepaling (***)	Traject- bepaling + extra module	Taal- opleiding (***)	Beroeps- opleiding (***)	LO (ns)
2007	66,0	44,0	22,0	13,3	10,1	9,2
2008	66,9	44,1	22,8	14,0	9,9	9,4
2009	62,2	44,4	17,8	11,3	7,4	8,0
2010	60,2	42,6	17,6	10,5	6,7	7,4
Totaal	63,4	43,6	19,8	12,1	8,3	12,6

N=25 174, peildatum juni 2013.

ns = niet significant; (*) $p \leq 0,10$; * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$.

Scholingsniveau

In totaal blijken 71,3% van de hogeschoolden, 69,5% van de middengeschoolden en 63,5% van de laaggeschoolden door te stromen naar VDAB. Hoe lager het scholingsniveau hoe minder groot de doorstroom dus is.

Tabel 2 Doorstroom naar VDAB, naar scholingsniveau in %, cohorte 2007-2010*

	Door- stroom (***)	Enkel traject- bepaling (***)	Traject- bepaling + extra module	Taal- opleiding (***)	Beroeps- opleiding (***)	LO (***)
Laag	63,5	45,3	18,2	10,7	6,8	11,6
Midden	69,5	47,5	22,0	13,7	9,2	14,8
Hoog	71,3	45,7	25,6	18,1	11,1	17,8
Totaal	67,6	46,0	21,5	13,7	8,8	14,4

N=20 898, peildatum juni 2013.

ns = niet significant; (*) $p \leq 0,10$; * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$.

* Deze variabele kent 4 364 missings.

Daarnaast is het zo dat laaggeschoolde inburgeraars niet enkel minder doorstromen naar VDAB, maar ook binnen de aangemelde groep bij VDAB volgen deze inburgeraars verhoudingsgewijs ook minder competentieversterkende acties. Dit is vooral frappant bij de taalopleidingen waar 25,5% van de hogeschoolden een taalopleiding volgt, is dit slechts voor 17% van de laaggeschoolden het geval.

CBE-CVO

Bij de cursisten die zich aangemeld hebben in een OHB en gestart zijn met een opleiding NT2 binnen een CVO of CBE zijn we nagegaan hoeveel er doorstromen naar VDAB. In totaal stroomt 61,2% van de CBE cursisten door naar VDAB en 71,5% van CVO cursisten die zich aangemeld hebben in een onthaalbureau. Opvallend daarbij is dat slechts 5,6% van de CBE cursisten start met een beroepsopleiding. Van de groep die zich aangemeld heeft bij VDAB is dit 9,3%, bij de CVO cursisten bedraagt dit 15%.

*Tabel 3 Doorstroom naar VDAB, naar CBE/CVO in %, cohorte 2007-2010**

	Door- stroom ***	Enkel traject- bepaling ***	Traject- bepaling + extra module ***	Taal- opleiding ***	Beroeps- opleiding *	LO ***
CBE	61,2	44,0	17,2	10,0	5,6	10,9
CVO	71,5	47,0	24,5	16,4	10,5	17,0

N=20 133, peildatum juni 2013.

ns = niet significant; (*) $p \leq 0,10$; * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$.

* Deze variabele kent 5 149 missings, ongeveer 20% van de aangemelde inburgeraars start immers niet met een NT2-opleiding binnen een CBE of CVO.

Regio

Als we de cijfers regionaal bekijken dan valt vooral het verschil in doorstroom tussen het onthaalbureau BON en Vlaanderen op. In Brussel stroomt maar 35,7% door, terwijl de rest van Vlaanderen het gemiddelde van 63% volgt. Dit heeft te maken met het feit dat VDAB maar één van de aanbieders is van vervolgmodes, naast onder meer Actiris, en daarnaast ook enkel competentieversterkende acties mag aanbieden. De inburgeraars die in Brussel worden doorverwezen blijken dan ook vaak een competentieversterkende module te volgen.

In de Vlaamse onthaalbureaus schommelen de doorstroompercentages tussen de 61 (Vlaams-Brabant) en 72% (Oost-Vlaanderen). Ook wat het volgen van opleidingen betreft zien we fluctuaties, met het minst taalopleidingen in Limburg (10,5%) en het meest in Oost-Vlaanderen (17%). Voor beroepsopleidingen is dit met 6,3% het minst in Gent en het meest in West-Vlaanderen (9,7%).

Tabel 4 Doorstroom naar VDAB, naar regio in %, cohorte 2007-2010

	Door- stroom (***)	Enkel traject- bepaling (***)	Traject- bepaling + extra module	Taal- opleiding (***)	Beroeps- opleiding (***)	LO (***)
Antwerpen	63,2	44,0	19,5	12,0	8,2	16,5
Provincie Antwerpen	63,4	44,4	19,0	11,4	7,5	13,0
Limburg	64,4	45,9	18,5	10,5	8,2	10,3
Oost-Vlaanderen	71,9	47,5	24,4	17,0	9,8	16,6
Gent	67,3	49,3	18,0	11,0	6,3	11,3
Vlaams-Brabant	61,5	40,0	21,5	12,4	8,7	9,4
Brussel	35,7	15,2	20,5	13,6	8,5	2,5
West-Vlaanderen	69,5	49,5	20,0	11,2	9,7	9,5
Totaal	63,4	43,6	19,8	12,1	8,3	12,6

N=25 174, peildatum juni 2013.

ns = niet significant; (*) $p \leq 0,10$; * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$.

Perspectief

In tegenstelling tot de regionale verschillen, zien we wel grote verschillen naargelang het perspectief van de inburgeraar. Eerder wezen we er wel al op dat perspectief niet de meest betrouwbare variabele is (zie ook De Cuyper & Vandermeerschen, 2016). De perspectieven kunnen daarom niet zo eenduidig geïnterpreteerd worden. Dit blijkt ook uit de tabel. Zo blijkt 22,9% van de personen met een socio-cultureel perspectief loopbaanoriëntatie bij VDAB te volgen en blijken personen met een 'gewoon' professioneel perspectief minder door te stromen dan personen met een educatief perspectief. Wel vrij eenduidig is de interpretatie van het perspectief 'professioneel VDAB'. Dit zijn personen die aangeven een traject bij VDAB te willen volgen/of waarbij het advies een VDAB traject is. Voor deze groep stroomt 94% door, zien we een grote participatie aan LO (41%) en verhoudingsgewijs ook de grootste participatie aan extra modules. Opvallend is wel dat de participatie aan LO en taalopleidingen groot is, maar dat de participatie aan beroepsopleidingen daarentegen met 16,8% toch vrij beperkt blijft.

Tabel 5 Doorstroom naar VDAB, naar perspectief in %, cohorte 2007-2010*

	Door- stroom (***)	Enkel traject- bepaling (***)	Traject- bepaling + extra module	Taal- opleiding (***)	Beroeps- opleiding (***)	LO (***)
Professioneel persp	46,0	20,3	25,7	16,7	11,4	4,8
Professioneel werkt	67,9	54,9	13,0	5,7	5,6	3,3
Professioneel VDAB	94,0	52,6	41,4	29,8	16,8	41,0
Educatief	65,8	46,5	19,3	10,9	9,4	5,0
Socio-cultureel	44,5	34,8	9,7	5,0	4,1	22,9
Geen/nog geen	50,1	41,3	8,8	5,6	4,6	3,8
Totaal	68,0	45,8	22,2	14,1	9,2	15,4

N=20 221, peildatum juni 2013.

ns = niet significant; (*) $p \leq 0,10$; * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$.

* Deze variabele kent 4 953 missings, dit is onder meer te wijten aan het feit dat niet elke aange-
melde inburgeraar een contract tekent.

Al dan niet gewerkt in het jaar na aanmelding

Tot slot gingen we na of de nieuwkomer één of meerdere kwartalen gewerkt heeft in het jaar waarin hij zich heeft aangemeld in het OHB. De veronderstelling is daarbij dat personen die snel werk vinden zich niet zullen aanmelden bij VDAB. Deze hypothese wordt niet bevestigd. 65,5% van de inburgeraars die werkt in het jaar van aanmelding stroomt immers door naar VDAB. De participatie aan acties is echter gering. Mogelijk is dit dus een groep die zich inschrijft bij VDAB, en vervolgens werk vindt, waarna het traject wordt stopgezet. Het vinden/hebben van werk hangt dus samen met het al dan niet participeren aan acties. Opvallend is wel de positie van personen die uitzendarbeid verrichten, 89% van deze groep is aangemeld bij VDAB, 30% participeert aan competentieversterkende modules. Tot slot blijkt de groep die geen werk vindt het jaar van aanmelding slechts in beperkte mate door te stromen naar VDAB. Mogelijk hangt dit samen met het perspectief van deze groep. Verhoudingsgewijs zien we wel een vrij grote participatie aan acties bij de groep zonder werk.

Tabel 6 Kenmerken van het VDAB-traject groep, naar werkstatus in %, cohorte 2007-2010*

	Door- stroom (***)	Enkel traject- bepaling (***)	Traject- bepaling + extra module	Taal- opleiding (***)	Beroeps- opleiding (***)	LO (***)
Gewerkt tijdens jaar aanmelding***	66,5	50,6	15,9	8,2	6,6	8,0
Uitzendwerk tijdens jaar aanmelding***	89,2	59,1	30,1	15,9	14,8	13,0
Geen werk tijdens jaar aanmelding***	57,1	35,7	21,4	13,8	8,2	15,3

N=20 309, peildatum juni 2013.

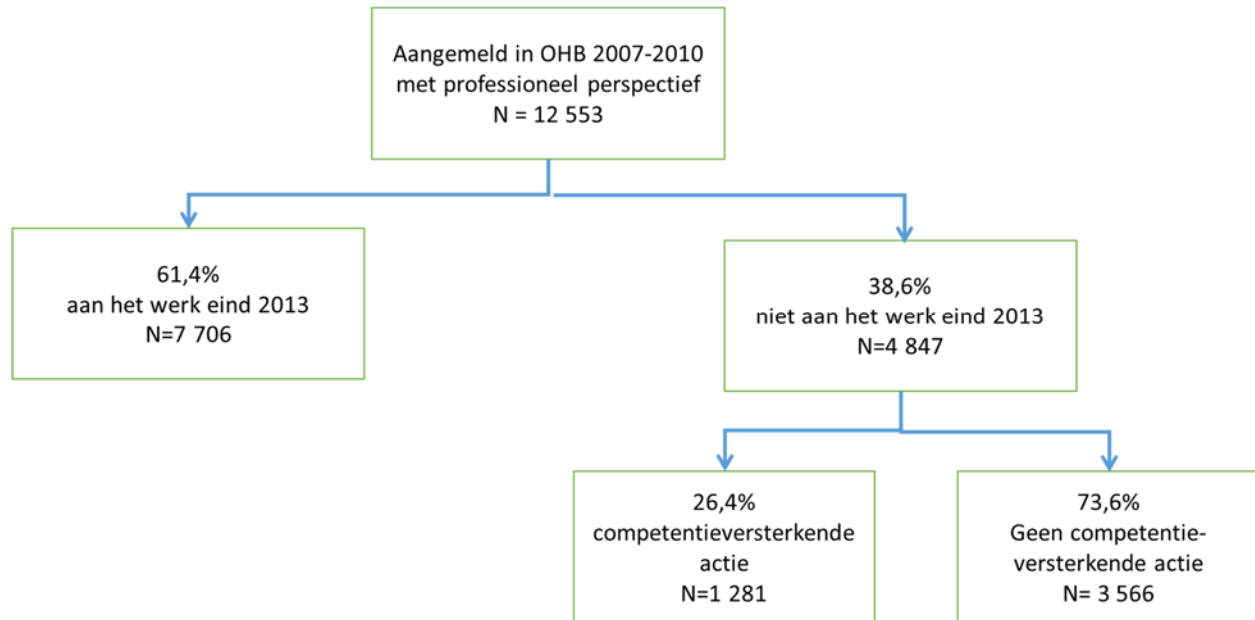
ns = niet significant; (*) $p \leq 0,10$; * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$.

3.3 Tot slot: het inburgeringstraject als opstap naar professionele zelfredzaamheid?

Tot slot staan we stil bij de vraag of het beleid anno 2007-2010 tegemoet kwam aan de beoogde doelstelling om inburgeraars met een professioneel perspectief ook daadwerkelijk 'professioneel zelfredzaam' te maken. In het memorandum bij het decreet van 2013 staat hierover: 'Professionele zelfredzaamheid' is bereikt wanneer de betrokkene kan instromen in de arbeidsmarkt met het oog op duurzame tewerkstelling of in staat is een beroepsopleiding te volgen.' Op de mate waarin de betrokkene duurzaam is tewerkgesteld hebben we geen zicht, ook niet of hij 'in staat is' een beroepsopleiding te volgen. Om na te gaan of de beleidsdoelstelling is bereikt, zijn we daarom voor alle inburgeraars met een professioneel perspectief (zowel werkenden, VDAB, OCMW, anderen) nagegaan of ze eind 2013 ofwel werk hebben ofwel een competentieversterkende actie bij VDAB hebben gevolgd. Deze laatste keuze hebben we gemaakt omdat (1) het onderscheid tussen beroepsopleidingen en andere competentieversterkende acties niet altijd even duidelijk te maken is (2) we kunnen veronderstellen dat diegenen die 'in staat zijn' een beroepsopleiding te volgen en daar ook nood aan hebben, dit 3 jaar nadat ze zijn ingestroomd in het OHB ook gedaan hebben.

De resultaten zijn in figuur 4 samengebracht.

Figuur 4 Doorstroom naar werk of competentieversterkende actie

In totaal blijkt 61,4% van de inburgeraars met een professioneel perspectief eind 2013 werk te hebben.² Van diegenen die geen werk hebben eind 2013 blijkt een grote groep van 73,6% geen enkele competentieversterkende actie te hebben gekregen bij VDAB. Als we dit berekenen op de totale aangemelde populatie met professioneel perspectief dan blijkt 28,4% van de totale populatie noch werk te hebben noch een competentieversterkende module te hebben doorlopen. Verder onderzoek is noodzakelijk om de oorzaken hiervan te achterhalen. Opvallend zijn alvast de verschillen tussen CVO en CBE cursisten: 34% van de CBE cursisten blijkt noch werk te hebben, noch een competentieversterkende module te hebben doorlopen, tegenover 24,8% van de CVO cursisten.

² Opvallend is overigens dat de weg naar werk niet altijd via VDAB hoeft te gaan. Zo blijkt dat op de totale populatie van inburgeraars die eind 2013 aan de slag zijn zich 74% heeft aangemeld bij VDAB, maar ook 26% dit niet heeft gedaan en dus op eigen houtje werk heeft gevonden.

4. CONCLUSIE

In deze fact sheet stond het vervolgaanbod naar werk centraal. Daarbij gingen we na hoeveel inburgeraars doorstromen naar een vervolgaanbod bij VDAB, waaruit dit aanbod bestaat en of dit verschilt naar een aantal profielkenmerken. Dit deden we op basis van een cohorte nieuwkomers die zich tussen 2007 en 2010 hebben aangemeld in een onthaalbureau en die op basis van leeftijd en verblijfsstatuut in de mogelijkheid zijn om te werken. Deze cohorte bestond uit 25 262 personen.

Uit de analyse komt naar voor dat twee derden van de inburgeraars zich aanmeldt bij VDAB, maar slechts een beperkt gedeelte doorstroomt naar competentieversterkende acties. Dit hangt samen met het profiel van de inburgeraars. Opvallend daarbij is dat 'zwakkere' profielen (laaggeschoolden en CBE cursisten) zowel minder doorstromen naar VDAB als verhoudingsgewijs ook minder participeren aan competentieversterkende acties. De doorstroom kent daarnaast eerder beperkte regionale verschillen en blijkt in de periode 2007-2010 verder af te nemen, zowel wat de doorstroom an sich betreft, maar ook wat de participatie aan competentieversterkende acties betreft. Er stromen met andere woorden minder personen door en van deze groep personen participeren er minder aan competentieversterkende acties.

Opvallend is ook dat een niet onaanzienlijke groep van 28% met een professioneel perspectief eind 2013 noch werk heeft, noch een competentieversterkende actie heeft gevolgd. Voor deze groep lijkt het inburgeringstraject op langere termijn dus geen opstap naar professionele zelfredzaamheid. Verder onderzoek is noodzakelijk om na te gaan of hier vooral individuele (veranderd van perspectief, ziekte, psychisch welzijn, etc.) of institutionele factoren spelen.

Algemeen kunnen we stellen dat de doorstroom naar competentieversterkende acties bij VDAB redelijk beperkt blijkt te zijn. Een sluitende verklaring hiervoor kan op basis van deze paper niet worden gegeven. Als we dit dan combineren met het gegeven dat de arbeidsmarktparticipatie van inburgeraars laag ligt (zie Wets & De Cuyper, 2016) dan lijkt een grondige analyse van het aanbod en de wijze waarop de trajecten worden vormgegeven zich op te dringen. Voor CBE cursisten lijken alternatieve trajecten naar werk noodzakelijk, voor hooggeschoolden valt dan weer op dat ondanks de hogere participatiegraad aan competentieversterkende acties, de werkzaamheidsgraad met 45% erg laag blijft in vergelijking met de Vlaamse populatie van hooggeschoolden (84%).

REFERENTIES

- De Cuyper P. & Wets J.** (2007), *Diversiteit in integratie. Een evaluatie van de vormgeving, efficiëntie en effectiviteit van het Vlaamse inburgeringsbeleid*. HIVA-KU Leuven.
- De Cuyper P.** (2010), *Inburgering in Vlaanderen. De efficiëntie en effectiviteit van het beleid geëvalueerd*. HIVA-KU Leuven.
- De Cuyper, P. & Gonzalez Garibay, M.** (2013), Het Vlaamse inburgeringsbeleid in het licht van de huidige beleidshervorming, In: *Gids sociaal cultureel en educatief werk*, afl 66, 02/2013.
- Meeus, J., & De Cuyper, P.** (2015). *De NT2 trajecten van inburgeraars in kaart gebracht. Inzicht in de doelgroep, het behalen van basistaalvaardigheid, duur van het NT2-traject en opstap naar een vervolgcursus*. Rapport. HIVA-KU Leuven, Steunpunt Inburgering en Integratie.
- De Cuyper, P. & Vandermeerschen H.** (2016). *Helpen bijkomende taalopleidingen inburgeraars op de arbeidsmarkt? Het rendement van opeenvolgende NT2-opleidingen voor inburgeraars in kaart gebracht*. HIVA-KU Leuven, Steunpunt Inburgering en Integratie.
- Van den Broucke, S., Noppe, J., Stuyck, K., Buyschaert, P., Doyen, G., & Wets, J.** (2015). *Vlaamse Migratie- en Integratiemonitor 2015*. Steunpunt Inburgering & Integratie, Agentschap Binnenlands Bestuur en Studiedienst Vlaamse Regering.

Steunpunt Inburgering en Integratie
Website: <http://www.steunpuntieni.be>

Contact auteur

Peter De Cuyper

HIVA - Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving
Parkstraat 47 bus 5300
B-3000 Leuven
peter.decuypere@kuleuven.be
+32(0)16 37 78 56

Wettelijk Depot: D/2016/4718/058 - ISBN 9789055506187

